

Продовольча індустрія АПК

науково-практичний журнал

№ 3, 2017

Зареєстровано

в Міністерстві юстиції України

Серія КВ № 15418 – 3990 ПР

від 20.07.2009

ЗАСНОВНИКИ та СПІВВИДАВЦІ:
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
ПП «Видавниче підприємство
«Паралель»

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР
Ю.І. ЛЕОНОВ

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Л. Баль-Прилипко, д.т.н. (НУБІП)
Г. Голуб, д.т.н. (НУБІП)
В. Бородай, д.с.-г.н. (НУБІП)
Н. Долганова, д.т.н. (АДТУ)
І. Ібатулін, д.с.-г.н. (НУБІП)
С. Каленська, д.с.-г.н. (НУБІП)
В. Костенко, д.т.н. (НУБІП)
В. Оболкіна, д.т.н. (НУХТ)
М. Повозніков, д.с.-г.н. (НУБІП)
В. Сухенко, д.т.н. (НУБІП)
Ю. Сухенко, д.т.н. (НУБІП)
Л. Хомічак, д.т.н. (ІПР)

КЕРІВНИК ПРОЕКТУ
Л.В.Леонова (ВП «Паралель»)

Адреса для листування
і контактні реквізити:

ВП «Паралель», Київ-136, а/с 49, 04136
Тел./факс (044) 443-6006,
(095) 836-1213

E-mail: leonov_yu@ukr.net
webmed89@mail.ru

Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій. За точність викладених фактів відповідальність покладається на авторів.

За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідає рекламодавець.

Редагування та скорочення матеріалів – прерогатива редакції.

© ПРОДОВОЛЬЧА ІНДУСТРІЯ АПК
№3/2017

Номер схвалено до друку рішенням
Вченої ради НУБІПУ
№ 11 від 24.05.2017

Підписано до друку 20.06.2017.
Формат 60x84/8. 3,72 ум. друк. арк.
Папір крейдований. Друк цифровий.
Наклад 150 прим.
Дизайн та верстка редакції журналу.

Усі матеріали, розміщені у нашому виданні і на сайті, використані з відкритих інформаційних джерел або надіслані нашими кореспондентами без переслідування комерційних інтересів. Права на ці матеріали належать їх власникам, до журналу включені винятково з ознайомлювальною метою і не можуть використовуватися без дозволу їх авторів.

АНАЛІТИКА

Органічна революція може бути успішною —

доводить кубинський фермер Фернандо Фунес

Теорія «агроекології» Фернандо Фунес Монцоте націлена на вирощування органічних фруктів та овочів. Фермер ставить собі за мету надихати інших використовувати свої землі якомога ефективніше.

Як і більшість «присадибних» історій, історія цього фермера розпочинається з боротьби проти суворості та несправедливості. Фернандо Фунес Монцоте – агроном з вищою освітою, який чотири роки тому оселився на скелястому схилі поблизу Гавани, повністю вкритому чагарниками. Після переїзду фермер одразу почав копати колодязь у скелястому ґрунті. Сусіди спочатку думали, що він божевільний, або ще гірше – дилетант з химерним ступенем кандидата наук, чиї балачки про «агроекологію» розіб'ються об жорстокі реалії кубинського сільського господарства.

На той час у Фернандо Фунеса не було навіть дрелі; він з помічником сантиметр за сантиметром пробивалися крізь кам'яну породу, озброївшись лише киркою та деяким ручним приладдям. Ця робота зайняла 7 місяців, і аж через 15 метрів вони таки знайшли джерело прохолодної кришталево чистої води.

– Для мене це дійсно стало метафорою агроекології. Просте поєднання тяжкої роботи і наполегливості дало результат, який сам себе перевершив, – зазначає 44-річний Фернандо Фунес, посилаючись на екологічно налаштовані методи управління сільським господарством, які він вивчав у Нідерландах.

Зараз аграрій — найпопулярніша фігура у кулінарних колах на Кубі. Восьмигектарна ферма «Фінка Марта», названа на честь матері, постачає органічну продукцію у найбільш відомі гаванські приватні ресторани, які славляться своєю репутацією «їдалень натхнення». Фернандо Фунес вирощує більш ніж 60 видів овочів, фруктів та зелені, грядки для яких розташовуються на терасах, що спеціально призначені для економії води. А насадження чагарників дають змогу розподілити пасовища худоби та слугують ідеальною домівкою для птахів. Більш того, минулого року вулики фермера дали близько 1,5 тонн меду. Місцева система зрошення майже повністю працює від сонячної енергії, крім того, Фернандо Фунес має «біосистематизатор», який видобуває метан з гною і подає його до кухонної плити, де він горить чистим синім полум'ям.

Аграрій дотримується досить радикальних поглядів щодо аграрної культури на Кубі. На його думку, вона не прогресує, а навпаки — регресує. Фермер вважає, що ефективне використання ресурсів сільського господарства є альтернативою як для капіталістичної, так і для катастрофічної державної моделі фермерства, започаткованої ще в 60-х роках, і спадщиною якої є імпорт 60-80% їжі.

Фернандо Фунес вбачає єдиний шанс на виживання кубинської сільської культури у відновленні відносин з США. На його думку, саме це дасть змогу заявити про себе на карті світової економіки.

За словами вченого, його ціль — дати кубинським фермерам можливість пристосуватися в той час, коли вже сотні махнули на сільське господарство рукою і переїхали до більш урбанізованих районів.

— Якщо ми не хочемо, щоб іноземні аграрії домінували у сільському господарстві Куби, ми повинні дати можливість кубинцям залишитися на своїх фермах, — підкреслює Фернандо Фунес, який виріс на сільськогосподарській дослідницькій станції, де його батько був ученим, а мати працювала біологом.

Двічі на тиждень Фернандо Фунес завантажує свою стареньку «Ладу» руколюю, помідорами чері,

цикорієм і бобовими та відвозить їх до ресторанів у столицю. Ці продукти практично невідомі більшості кубинців, але широко використовуються шеф-кухарями модних ресторанів, що пристосували своє меню для туристів, іноземців та резидентів Куби, які шукають щось витонченіше за місцеві страви.

— Все більше кубинців відкривають для себе ці незвичні овочі, розширюючи, таким чином, свій асортимент, — зазначає головний шеф-кухар кафе Ель Літораль Алайн Рівас.

Це кафе розташоване на березі океану на бульварі Малекон, за квартал від посольства США. Тут відвідувачі можуть скуштувати свіжі органічні салати з інгредієнтами з ферми Фернандо Фунеса. Звісно, ціна в діапазоні \$8-10 за салат пересічному кубинцю не по кишені, та Алайн Рівас зазначає, що серед його гостей все ж переважають місцеві жителі.

Шеф-кухар завчасно планує своє меню, спершу обговорюючи його з фермером, що також є новомодною, досі нечуваною ноу-хау для Куби. Декілька років тому лише одиниці мали стаціонарний телефон, а зараз Фернандо Фунес тримає зв'язок з шеф-кухарами, власниками ресторанів та іншими покупцями через електронні листи або смс, що дозволяє вдало спланувати та зекономити час.

Більшість ферм на Кубі так не працюють. Вони вирощують занадто багато культур з урахуванням того, що значна частина їх урожаїв буде втрачена, тому що у них немає можливості швидко потрапити на ринок. Наслідком такого підходу є зниження цін протягом зимового сезону. А в літні місяці високий попит на овочі, такі як салат та томати, провокує дефіцит цих продуктів на ринку, бо вони швидко псуються, а фермери, в свою чергу, не хочуть ризикувати і нести збитки.

— Деякі проблеми можна вирішити шляхом більш ефективного розподілу та злагодженості у співпраці. Розв'язання цих проблем включатиме покращення техніки та використання новітніх технологій у господарстві, — зазначає Фернандо Фунес.

Нещодавно президент Куби Рауль Кастро передав мільйони гектарів непродуктивної дер-

жавної землі у володіння приватних аграріїв і кооперативів з метою знизити імпорт закордонної їжі. Але ця спроба не принесла очікуваних результатів. На ринках можна побачити велику кількість різноманітних овочів та фруктів, проте ціна вже не така низька, тому що в цей процес втягнуто багато посередників.

Насамперед, нищівна бюрократія сільського господарства Куби досі не дає змоги фермерам імпортувати трактори, вантажні автомобілі та іншу сільськогосподарську техніку, яка б могла підвищити виробництво продукції і тим самим знизити ціну. Уряд обіцяє створити оптові ринки інструментів та інших матеріалів сільського господарства, та досі ця ідея так і не була введена у практику.

Фернандо Фунес подумує модернізувати свій автомобіль у рефрижераторну вантажівку. В той же час, до свого звичайного маршруту він додав пологовий будинок, як частину місії. Також фермер планує додати доставку щотижневої «свіжої корзини» деяким сім'ям. За його словами, для цього йому не потрібно більше землі – свої врожаї він може підвищити більш інтенсивними методами господарства. Аграрій зацікавлений у залученні інших кубинських фермерів до агроєкології, переваги якої вони зможуть відчувати на власних землях.

– Не має значення, як ви називаєте систему. Що насправді важливо, так це використання природних ресурсів і можливостей для фермерів, завдяки яким вони зможуть плідно працювати на своїй землі, – запевняє Фернандо Фунес.

Theguardian

<http://kurkul.com/blog/33-fernando-funes-fermer-yakiy-rozpochav-organichnu-revolyutsiyu-na-kubi>

